

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitæ, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

VII. An omnes consuetudines ante Tridentinum, & Gregorij XIV.
Constitutionem aduersus Immunitatem Ecclesiarum introductæ, sublatæ
modo sint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

dus *ibid.* lib. 2. canon. 18. *quest.* 9. num. 7. Giumpar. in *defens. iur. Pontif. disput.* 6. cap. 4. numero 23. Ciarlinus in *controuers. forens.* lib. 1. cap. 31. numero 17. Sperellus, *decis.* 37. numero 47. & nominatim nouissime sacra Rota Romana die 20. Iunii 1636. Vide etiam quæ dicebantur *citat. capit.* 1. *dubitat.* 15. cap. 4. *dubitat.* 31. cap. 5. *dubitat.* 14. & lib. de *parlamentis*, cit. *dubit.* 15. & 27.

- At his non obstantibus, quod dixi, nempe quod immunitas Ecclesiarum consuetudine (si legitime sit hæc præscripta, idest, habeat omnes qualitates in *citat. cap. fin. de consuetud.* requisitas) diminui in aliquibus casibus possit, cum sit de iure positio tantum (non sic immunitas Ecclesiasticorum à secularium Principum iurisdictione, tam quoad personas, quam quoad bona; quia hæc, sicuti dicebam *citat. cap. 1. dubitat. 2. & cap. 5. dubitat. 8. & lib. de Parlamentis*, citat. *dubitat.* 27. *section.* 4. & 9. est de iure diuino, vel saltem de iure positio, iure diuino dictante; & de hac dici potest, quod reclamant quotannis Bulla Cœnæ Domini, & Urbanus VIII. in cit. Bulla, Romanus Pontifex. Vnde inter vnam, & alteram immunitatem assignari potest aliqua disparitas) non videtur mihi omnino improbabile; tum ob rationem supra dictam num. 2. tum quia sic videtur colligi ex ipsamet Constitutione Gregorij XIV. ibi: *Voluimus, quando præsens temporum calamitas, & nimia peruersorum hominum malitia exposcit, aliquid permittere circa immunitatem Ecclesiarum, ultra id, quod à pristina illa Maiorum disciplina, & à sacris Canonibus est præscriptum; tum quia de facto, consuetudine, scientibus, & nullo pacto Prælati Ecclesiasticis cum summo Pontifice contradicentibus, receptum videtur, quod reus immunitate non gaudeat intra circuitum 30. vel 40. passuum ab Ecclesia, contra id quod statuitur in c. sicut antiquius, 17. quest. 4. cap. quisquis, & c. definiuit, eadem caus. & quest.*

- Atque ita, quod scilicet consuetudine aliqua Ecclesiarum immunitas diminui possit, quin de autoritate diminuta sit, ex eo, quod Bulla Gregorij alicubi legitime præscripta est, affirmant Abbas in *capit. inter alia, de immunitat. Eccles.* num. 13. ante fin. Couar. lib. 2. *variar. capit.* 20. per totum, Martha de *iurisdic. part.* 2. *capit.* 1. num. 23. Barbosa de *iure Eccles.* lib. 2. *capit.* 3. numero 82. (ubi propterea ait, quod circa immunitatem Ecclesiarum vim magnam habeat consuetudo, ad quam propterea in multis locis recurrendum sit) Sarpus de *iure Asylorum cap.* 6. fol. 61. & sequentib. Ioannes Petrus Fontanella *decis.* 200. & 201. Oldradus *consil.* 54. numero 3. & alij citati supra numero 2. ex eo præcipue quia, ut inquirunt ipsi, in multis locis de facto iam consuetudine receptum est, quod simplices fures immunitate Ecclesiæ non gaudeant: saltem (uti dicebam ego num. 45.) si ad Ecclesiam ipsam, vel eius Cæmeterium non se recipiant, sed solum intra 30. passus propè existant, qua de re vide *infra dubit.* 9. *section.* 8. *dubit.* 24. *sect.* 5. & 8. & *dubit.* 41. *sect.* 8.

DUBITATIO VII.

An omnes consuetudines ante Tridentinum, & Gregorij XIV. constitutionem aduersus Immunitatem Ecclesiarum introductæ, sublatae modo sint?

SVMMARIVM.

- 1 Omnes consuetudines ante Tridentinum & Gregorij XIV. constitutionem aduersus immunitatem Eccle-

siarum sublatae modo sunt per ipsam Concilium Tridentinum, & Bullam Gregorij XIV.

- 2 Concilium Tridentinum reuocauit obseruantiam immunitatis secundum canones, Concilia generalia, & Pontificum constitutiones.
- 3 Concilium Tridentinum fuit confirmatum per Bullam Pij IV. in qua adest clausula Decreti irritantis, quæ tollere videtur omnem consuetudinem præteritam, & futuram, contra nonnullos.
- 4 Consuetudo contra immunitatem Ecclesiasticam quando de ea oritur disceptatio, videndum est an post Tridentinum, & Bullam Gregorianam sit introducta, & præscripta: alias ad nihilum valebit.
- 5 Consuetudo, cum sit quid facti, in dubio præsumi non debet, nisi legitime probetur.
- 6 De consuetudine Doctoribus testantibus extra locum, ubi vixerunt, fides adhibenda non est.
- 7 Textus in cap. 1. de constitut. in 6. disponit, quod Romanus Pontifex per constitutionem a se nouiter editam, non intelligatur in aliquo derogasse consuetudinibus locorum, & personarum, nisi expressam de his mentem fecerit.
- 8 In constitutione Gregoriana nulla expressa mentio fit de consuetudinibus particularibus.
- 9 Textus citatus in cap. 1. de constitutionibus, non procedit, quando per legem consuetudini contrariam reducitur ad ius commune primum, ut est in constitutione Gregoriana.

Respondetur affirmatiue, quia licet Gregorius XIV. eas non reuocet expressè; reuocat tamen tacite, quatenus intendit modum extrahendi à loco sacro reducere ad vnam formam per dictionem tantum, quæ est taxativa, & excludit omnem aliam formam per consuetudinem, vel corruptelam introductam, l. *properandum*, Cod. de iudic. & quatenus auferit quamlibet facultatem aliter definiendi, & iudicandi, redditque irritum aliter factum, ibi: *Sublata eis, & eorum cuiuslibet, quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, in quavis causa, & instantia iudicari debere; necnon irritum decernimus & inane, si secus super his per quoscumque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Contra Constitutionem autem, in qua ponitur clausula irritans, allegari nequit non vltus, quin per multos neque contrarius vsus. Puteus *decis.* 50. numero 5. part. 1. Castadotus *decis.* 2. de *reueruat.* Caputaquens. *decis.* 134. numero 4. part. 4. & alij apud Farinacium in *append. de immunit.* cap. 2. num. 15.

Secundò, quia sufficienter ea reuocat Tridentinum 2 *sess.* 25. cap. 20. de *reformat.* quatenus ibi Concilium renouat, & exactè præcipit obseruari ab omnibus sacros Canones, & omnia Concilia generalia, & Apostolicas sanctiones in fauorem libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ editas: siquidem dum Concilium legem edit, iura antiqua renouando, vel contraria reuocando, censetur omnem contrariam consuetudinem, quæ antiquis decretis aduersatur, reuocare; alioquin decreta antiqua reuocari, & in pristino statu constitui non dicerentur. Quod Concilium confirmatur per Bullam Pij IV. in qua similiter ponitur irritantis decreti clausula, quæ tollere videtur omnem consuetudinem præteritam, ut futuram, uti supra dicebatur, & dicitur *dubit.* 24. *sect.* 5. & 8. & *dubit.* 41. *sect.* 2. num. 20.

Confirmatur ex iis, quæ dicebantur *dubit.* 6. num. 3. & *segg.* si immunitas Ecclesiarum sit de iure diuino formaliter, vel iure diuino dictante.

Confirmatur secundò ex iis, quæ dicuntur *dubit. sequenti*, num. 3. & *segg.* Atque ita docent Farinac. in *append. de immunit.* cap. 2. n. 14. & c. 22. Marc. n. 359. Anton. Maceratenf. lib. 2. *resol.* 15. num. 5. Giurba *consil.* 50. num.

num. 14. & conf. 70. num. 9. Bonac. de legib. disp. 3. quest. 7. §. 6. num. 4. Peregrinus tract. de immunit. Eccles. cap. 2. num. 16. & seqq. & cap. 4. dub. 8. Diana 1. part. tract. 1. resol. 1. & pari. 6. tract. 1. resol. 29. Franciscus Leo in thesauro fori Ecclesiastici 1. part. cap. 14. num. 27. & 28. Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 14. num. 11. & 12. Tuschus oncl. 59. num. 19. Lezana verb. Humanitas Eccles. num. 16. Cenedus in 99. can. q. 42. num. 11. Antonius de Vallis lib. 9. tit. 42. num. 12. & 13. Marius Italia in tract. de immunit. lib. 1. cap. 6. in princip. & alij passim.

Quamvis contrarium sentiant Zerola in prax. Episc. cop. p. 1. verb. Immunitas, num. 7. Gambacurta lib. 5. cap. 8. & seq. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 9. num. 2. Tannerus in 2.2. disp. 5. quest. 5. dub. 1. num. 17. in fin. Gutierrez pract. 99. lib. 3. quest. 1. num. 36. Sarpus de iure asytorum, cap. 6. fol. 62. & seqq. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 1. n. 18. & seqq. & Venerus in exam. Episcop. lib. 9. cap. 37. num. 32.

4 At quod dixi, videtur omnino propter rationes dictas dicendum. Quapropter cum de consuetudine aliqua circa hanc materiam disceptatio exoritur, videndum statim est, an post Tridentinum, post Pij I V. & post Gregorij XIV. Constitutionem legitime introducta, & praescripta illa sit; alijs ad nihilum valebit. Et in dubio cum sit quid facti, vt bene Sarpus lib. 3. conf. 354. num. 24. & Menoch. tom. 1. conf. 37. num. 92. praesumi non debet, nisi legitime probetur; quia factum non praesumitur, nisi demonstretur, l. in bello, §. facti, ff. de captivis, & postlim. reuers. & l. 2. ff. de probat. Quin cum consuetudo mutabilis sit, variasque conditiones requirit, difficulter probari potest. Mascard. volum. 2. concl. 423. n. 1. cum Bart. Burlato, Aretio, & alijs, quos citat.

His adde quod & Doctoribus de consuetudine testantibus extra locum, vbi vixerunt, fides adhibenda non est, vt recte notant Farinac. in dist. cap. 2. num. 18. Vide etiam quae dicuntur infra cit. dubi. seq. & cit. dubi. 24. sect. 5. & 8. & dubi. 41. sect. 2. n. 20.

Ex his sequitur, quod Ministri Curiae secularis non excusentur non seruando Constitutionem Gregorij XIV. etiam in iis locis, in quibus consuetudo ante praedictam Constitutionem inualuerat extrahendi delinquentes absque debita forma, nisi fortasse post eandem Constitutionem de nouo legitime praescripta illa sit; quod si ita est, videant qui asserunt: nam in tali casu non audeo illam damnare, iuxta ea quae dicebam supra, dubi. praecedenti.

7 Obiicies textum in cap. 1. de constit. in 6. vbi Bonifacius VIII. decreuit, quod Romanus Pontifex per constitutionem a se nouiter editam, non intelligatur in aliquo derogasse consuetudinibus locorum, & personarum, nisi expressam de iis mentionem fecerit: sed in Constitutione Gregorij XIV. nulla expressa mentio fit de consuetudinibus particularibus: ergo, &c. Sic Gambacurta de immunit. lib. 5. c. 8. n. 4.

Clarus, & alij apud Farinacium de carcerib. quest. 28. num. 71. apud Peregrinum de immunit. c. 2. q. 5. & apud Ambrosium cap. 14.

9 Respondetur, quod textus in d. cap. 1. de Constit. non procedit, quando per legem consuetudini contrariam reducitur ad ius commune primarium, vt est in Constit. Gregor. XIV. tunc enim consuetudo tollitur per legem contrariam, licet de tali consuetudine in illa mentio expressa non fiat, vt recte dixit praeter alios Paulus de Castro in l. de quibus, n. 54. ff. de legib. & Charitarius dec. crim. 46. n. 45.

Respondetur secundo, quod dicitur in argumento, exceptionem habere in legibus Concilij generalis; quia cum in Concilio generali interesse soleant Episcopi, & Praelati ex omnibus prouincijs, non praesumuntur ignorae Concilio consuetudines particulares,

consequenter consentur reuocata, dum aliquid in Concilio praedicto consuetudinibus contrarium decernitur. Gambacurta lib. 5. cap. 8. num. 3. Suar. Azorius, & alij, quos citat, & sequitur Bonacina de legib. disp. 1. quest. 1. punct. ult. §. 3. num. 38. & seqq. Quamvis aliqui contrarium sentiant ex eo, quia generalia Concilia aliquando expriment consuetudinem, quam reuocare intendunt; quapropter ex non expressione licebit inferri contrarium: Ad quod tamen responderi potest, id facere Concilia ad maiorem cautelam; quae maior cautela non obest, l. testamentum, Cod. de testamentis.

~~~~~

DUBITATIO VIII.

An Gregorij XIV. Constitutio derogat non solum omnes consuetudines ante introductas, sed etiam ius commune?

S V M M A R I V M.

- 1 Constitutio Gregoriana non solum derogat omnes consuetudines ante introductas, sed etiam ius commune, & multo magis Prouinciale, & ampliationes a paritate rationis a Doctoribus factas.
- 2 Constitutio Gregoriana derogat omnia privilegia, quaecumque illa fuerint, prius concessa, contra Zerolam, & alios.
- 3 Particula (tantum) est taxatiua, & posita in constitutione Gregoriana, omnia reducit ad formam, quam ibi praescribit Summus Pontifex.
- 4 Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, & ideo exceptis in Constitutione Gregoriana aliquibus casibus, nullus alius censetur exceptus a dicta immunitate.
- 5 Particula taxatiua (tantum) de sui natura impedit extensionem in non exceptis, seu non expressis nomine facultatis.
- 6 Nomine facultatis indicandi, quo Summus Pontifex vultur in dicta Constitutione, tam statutum, quam lex, consuetudo, & Doctorum interpretatio comprehendendi videtur.
- 7 Constitutio Gregoriana pluries fuit Roma, quod sit seruanda non obstante qualibet consuetudine, vel lege in contrarium.
- 8 Homicida industrius, ac insidiosus secundum Bullam Gregorij XIV. immunitate Ecclesia gaudere debet, qui tandem ex cap. 1. de homicid. non gaudet.
- 9 Per Bullam Gregorianam corrigitur ius commune.
- 10 Determinatio Pontificis tenet, etiam non conuocatis, neque auditis Principibus, quia id non requiritur ad legem, vel declarationem Pontificis, neque aliorum Principum in ordine ad suos subditos contra Cutellium.
- 11 In Constitutione Gregoriana exprimitur quando ius commune debet remanere in suo robore: at valet argumentum a contrario, &c.
- 12 In Constitutione Gregoriana reuocantur omnia privilegia contra, vel praeter immunitatem concessa.

Respondetur, quod Gregorij XIV. Constitutio non solum derogat omnes consuetudines ante introductas, sed etiam derogat ius commune, & multo magis Prouinciale, & ampliationes a paritate rationis a Doctoribus factas, sicuti derogat privilegia omnia, quaecumque illa fuerint, prius concessa, vt contra Zerolam, Gambacurtam, Tannerum, Layman, Gutierrez, Venerum in locis supra cit. & Cutellium cit. quest. 1. num. 28. 35. 42. 53. 57. & seqq. docent Gratianus discept. forens. tom. 2. cap. 80. num. 29. Tuschus tom. 3. verb. Ecclesia